

NOU SOCIALISME I RELIGIÓ

JOAQUÍN GARCÍA ROCA

València, Espanya

El socialisme va abandonar les vestimentes de les ideologies polítiques, que amagaven maquinàries de mort; va abandonar les vestimentes de les tradicions culturals, que es distanciaven dels perdedors de la història; va abandonar les vestimentes de les confessions religioses, que sotmetien les consciències, per domiciliar-se en una Utopia real i viable que no s'anul·la només en pràctiques i institucions socioeconòmiques sinó que es desplega en nous impulsos, valors emergents i brúixoles per a l'acció. D'aquesta manera, transcendeix l'esfera de la gestió política i genera valors, sentits per a la vida, expectatives de futur i esperances per a una vida més humana.

Per això és "nou", aquell socialisme que no està tacat per totalitarismes sinó sostingut per multitud de testimonis al voltant d'una Nova Humanitat; que no està manipulat per interessos institucionals sinó alimentat per moviments socials arrelats en les condicions històriques; que no està contaminat per la inflació ideològica sinó seduït per l'existència del patiment de la gent al voltant d'una Terra sense Mals.

Es tracta d'una Utopia alliberadora, d'un profund arrelament bíblic, que s'agermana amb el moviment de Jesús de Natzaret. S'alimenta de la fam i set de justícia, que va dur els primers cristians a generar noves formes comunitàries de vida humana. S'enforteix en l'opció pels empobrits, i s'acredita en les pràctiques alliberadores en favor dels darrers. Qui faci seva la urgent i necessària atenció als patiments i esperances dels pobres trobarà en els moviments socialitzants un préstec per a la crítica radical a les idees dominants avui en l'àmbit econòmic, i una immunització davant les actuals justificacions teològiques del neoliberalisme. Hi ha quelcom en el socialisme que recull aquell esperit de Jesús que no es pot clausurar ni amb restauracions ni amb pràctiques inquisitorials.

Neixen condicions socials per a la novetat d'un socialisme nou, construït des de sota, amb capacitat transformadora, hereu de lluites populars i somnis diürns, que ja camina embolcallat, com un germen en temps d'hivern, i es desplega en accions concretes, en moviments emergents, en protestes airades, en projectes comunitaris, en nous dominis de la vida.

1.- Un altre món possible

Hi ha una consciència política i religiosa, que permet imaginar que un altre món millor és possible com a horitzó moral i sociopolític de la humanitat. És un procés que universalitza la dignitat humana, la vida participada, la justícia en pau, el desenvolupament sostingut.

Abans d'instituir-se en sistema polític i en institucions socioeconòmiques, el socialisme es situa en el desig que les coses puguin ser d'una altra manera. És una Utopia del canvi permanent, que es presagia en l'anunci evangèlic de la conversió radical com a nova residència mental i cordial, disposada fins i tot a canviar allò canviat. Un socialisme dogmàtic, una religió inhumana i un socialisme i una religió estàtiques i aïllades són esperances mortes. Els més grans portadors d'esperança, avui, són aquells que anuncien que "un altre món és possible i necessari".

Aquí hi ha els moviments de **dones** que s'espolsen el jou del patriarcalisme mil·lenari i busquen com definir la seva identitat en reciprocitat amb allò masculí. Aquí hi ha els moviments **religiosos**, que propugnen un diàleg de religions més enllà de les seves respectives ortodòxies. Aquí hi ha els moviments a favor de la **terra**, que proclamen el destí universal del planeta. Aquí hi ha els **defensors dels Drets Humans** que criden la dignitat comuna dels humans. Aquí hi ha els moviments de **resistència altermundialistes**, que s'adventuren a preguntar "progrés vers què i progrés per a qui".

2.- Un món interdependent

En el socialisme nou, batega la consciència, profundament religiosa, que tots els éssers formen una realitat orgànica i interconnectada pel projecte de Déu, que crea una aliança de l'ésser humà amb la natura i amplia el "nosaltres" a escala planetària. Es tracta no només d'un canvi d'escala, sinó d'un canvi de residència mental i cordial.

Aquesta interdependència es pot construir amb els vímets del neoliberalisme, que provoquen desplaçament de població i diàspores del terror i de la frustració; o amb els vímets de la solidaritat, que produeixen cada vegada més interaccions i vincles entre els pobles, entre les seves cultures, les seves religions, les seves

tradicions. Ja no estem units només per la frustració dels *caiuco*s que arriben a les costes dels països del Nord, ni pels “mojados” que passen els “Ríos Grandes”, ni pels contenidors de mercaderies que surten de les fàbriques, ni per les finances especulatives, que produeixen guany sense producció... Hi ha una construcció de la interdependència que traspasa les fronteres i fa que la sobirania estatal sigui una quimera. La interdependència es podrà construir sobre la por o sobre la solidaritat, sobre el xoc de civilitzacions o sobre el diàleg civilitzador de la família humana, amb la seva diversitat de cultures i religions, sobre el lliure mercat o sobre un nou ordre internacional... L'experiència de la catolicitat ja és a l'abast de la mà.

3.- Un món divers.

La geografia d'allò social, com la terra mateixa, està sotmesa a moviments sísmics, que acoblen les seves peces; els continents viuen llicaments que desplacen persones i realitzen transvasaments de poblacions a força de desequilibris. Protestava Mousa, un senegalès en arribar a la frontera d'Europa: “Si vosaltres aixequieu murs, nosaltres cavarem túnels”. Les derives produïdes per les desigualtats socials i els desequilibris demogràfics, estan sotmesos a la força de la realitat. Que s'ajustin les peces és qüestió de justícia; les migracions massives són els rumors dels que reivindiquen, des de fa segles, respecte i reconeixement.

Hi ha països que llisquen o s'enfonsen; els oblidats es desplacen cap al Nord o baixen als inferns. Les pasteres i els *caiuco*s són les ones d'un camps magnètic sotmesos a la gravetat.

L'era dels moviments poblacionals, interns i externs, necessita una nova Utopia que no desplaci a ningú sol·licitat com a mà d'obra pel capitalisme mundial o induït per situacions intolerables. Cada vegada són més les persones que imaginen la possibilitat que, en un futur, ells o els seus fills visquin millor encara que això signifiqui anar a treballar a d'altres llocs, lluny d'on ells van néixer. Allà on és possible d'imaginar una major llibertat, unes millors condicions de vida i un projecte més satisfactori de realització personal i familiar s'activa la condició migratòria. La mobilitat constitueix part del món quotidià, local i global. Al costat de les migracions per causa econòmica, avui neix la internacionalització de la solidaritat. Neix una societat civil mundial que connecta els pobles i produeix allò transnacional.

La identitat única ja no és pas un model viable, ni

necessari, ni possible. Tot allò que és únic, ha fracassat. En el seu lloc emergeixen actors plurals, identitats múltiples, religions i històries compartides.

4.- Un món de persones.

La nova utopia socialista no pot prescindir del subjecte com a ésser personal, comunitari i històric. Més aviat ha d'arreglar la desvaloració que certes ideologies i institucions han fet de les capacitats personals. Aquesta devaluació és el pas previ al sotmetiment i a la dominació. En aquesta tasca el socialisme nou i el cristianisme hi convergeixen. El primer, perquè creu que les estructures i els sistemes es poden transformar; el segon perquè postula que sempre és possible arribar al dolor de l'altre. Ambdós estan obligats a tenir fe en els éssers humans i a crear un llenguatge, unes pràctiques i un sistema conceptual que captin les infinites capacitats creadores dels humans.

La capitulació més greu de la Utopia consisteix a convertir les persones en objecte de control, consumant així una política sense participació i sense reconeixement dels Drets Humans. La Utopia del nou socialisme, des de l'experiència alliberadora de la fe, no destitueix les persones en profit de processos estructurals, ni les priva de capacitat d'elecció en els seus projectes vitals. A la llum i per la força d'una *Terra sense Mals*, els perdedors no es senten pas angoixats per determinacions econòmiques, per denses que siguin, ni seduïts per les comoditats del benestar, per seductores que siguin, sinó que es senten protagonistes del seu propi alliberament i lligats a un poder que venç la impotència. I encara que es multipliquin les trames estructurals, els empobrits són subjectes que estimen i esperen, lluiten i resisteixen, resen i es desesperen junts.

La Utopia humana i cristiana es compadeix malament amb la figura del dominat i impotent que s'arreplega sobre seu i no arrisca la seva vida per l'altre, en la creació de vida comuna, en l'enfortiment de xarxes de suport, en la participació associativa, en la cura dels rebutjats, en la gestió d'allò públic.

La religió ofereix al nou socialisme capacitat de resistència i voluntat de comunitat davant el desencís i la desesperança, aquestes ombres inevitables de qualsevol projecte històric. Es necessita tota la il·lusió possible, que genera el socialisme, i tot el desencís necessari, del que n'adverteix la religió, per tal que l'acció transformadora no duguï al derrotisme ni a la desesperança, sinó a tanta vida com puguem il·luminar.